

29.08.2009

RAPORT DE IMPLEMENTARE A PROIECTULUI
„ADAPTAREA ACTIVĂ A EDUCAȚIEI UNIVERSITARE LA CERINȚELE PIEȚEI MUNCII”
ÎN NOUĂ LUNI DE LA LANSARE

- Proiect Phare RO 2006/018-147.05.01 „Quality Education for Labor Market” -

Beneficiar: Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior - ARACIS.

Prestator: Asociația de firme „Mott MacDonald” Ltd din Marea Britanie, Societatea de Consultanță „Educația 2000+ Consulting” SRL și Fundația „Centrul Educația 2000+”.

Echipa de cercetare – proiectare – implementare pilot:

Activitatea de evaluare a stării de fapt, de proiectare și implementare pilot este realizată de 52 de cadre didactice universitare din cele patru domenii de studii vizate în proiect, precum și de 12 cercetători specializați în anchete sociologice.

Coordonarea și integrarea diferitelor etape este asigurată din punct de vedere științific și metodologic de o echipă de experți cheie alcătuită din:

- **profesor univ. dr. Mihai Korka – team leader, expert cheie 1:**
- **profesor univ. dr. Mihaela Vlăsceanu –expert cheie 3,**
- **conferențiar univ. dr. Mihai Păunescu – expert cheie 2,**
- **doamna Orventina Leu – manager proiect.**

Obiectivul general al proiectului:

Elaborarea și implementarea pilot a unui **model de adaptare proactivă a ofertei educaționale universitare la cerințele pieței muncii** exprimată sub forma de rezultatelor învățării definite în termeni de competențe profesionale (cognitive și acțional-funcționale) și competențe transversale (de rol), potrivit Recomandărilor Parlamentului European și ale Consiliului (2008).

Obiective specifice ale proiectului:

1. Identificarea *principalelor caracteristici ale programelor de studii universitare de licență din patru domenii:*
 - drept,
 - inginerie mecanică,
 - științele comunicării,
 - calculatoare și tehnologia informației;
2. Identificarea *nevoilor de competențe care descriu calificările universitare* specifice celor patru domenii de studii;
3. Elaborarea *standardelor de calitate a conținutului (subject benchmark statement)* și a câte unui *plan orientativ de învățământ (program-cadru sau curriculum-cadr)* pentru fiecare domeniu de studii universitare de licență;
4. *Testarea implementării programelor-cadru* nou proiectate în 20 de facultăți (cinci pentru fiecare domeniu de studii), pentru a identifica permeabilitatea structurilor academice la schimbare prin puncte tari, puncte slabe, provocări și amenințări percepute cu prilejul

- implementării pilot a noului instrument de management;
5. *Diseminarea rezultatelor* cercetării aplicative și a acțiunilor de adaptare propuse de experți în fiecare dintre cele patru domenii de studii.

Filosofia proiectului:

Proiectul a avut ca punct de pornire două genuri de analize empirice ale stării de fapt:

- *Pe de o parte*, evaluarea calității ofertei de studii din cele patru domenii, în câte cinci facultăți selectate din învățământul superior public și privat din România.
- *Pe de altă parte*, cunoașterea aprofundată a nevoilor de calificări universitare de pe piața muncii pentru absolvenții de studii de licență în fiecare din cele patru domenii, în descrierea calificărilor folosindu-se recomandările metodologice ale ACPART.

Din analiza comparativă a celor două tipuri de evaluări, echipa de coordonare a proiectului dispunea la sfârșitul lunii mai 2009 de elementele de fundamentare a propunerilor de adaptare proactivă a ofertei educaționale cu cerințele pieței muncii pentru fiecare domeniu de studii.

Pe parcursul lunilor iunie și iulie 2009, echipe de experți universitari conceptori au elaborat pentru fiecare domeniu de studii un pachet de propuneri alcătuit din :

- ❖ Standarde de calitate a conținutului formării (*subject benchmark statements*) descrise în termeni de rezultate ale învățării, respectiv, competențe cognitive, funcțional-acționale și alte achiziții ale învățării (valori, convingeri, atitudini etc.) certificate la absolvirea programului de studii.
- ❖ Programul-cadru de învățământ la nivelul studiilor de licență, respectiv, planuri orientative de învățământ care cuprind acele « mănunchi » discipline care concurează la obținerea calificării academice la nivel de domeniu de studii.
- ❖ Fișele de disciplină, respectiv, programele analitice (programele tematice) ale acestor discipline, cu menționarea distinctă a contribuției fiecărei discipline la dobândirea acelor competențe ce definesc rezultatele învățării.

Scopul noilor instrumente este acela de a contribui la mai buna armonizare a conținuturilor formării universitare cu așteptările și nevoile pieței muncii superior calificate și, în același timp, la creșterea calității educației universitare.

Noile instrumente de management al calității sunt prezentate pe parcursul lunilor august și septembrie 2009 corpului profesoral din cele 20 de facultăți implicate în proiect, astfel încât, în a doua jumătate a lunii septembrie și prima săptămână din octombrie 2009, facultățile implicate direct în proiect să poată participa la o analiză SWOT a capacității instituționale de implementare a noilor instrumente de lucru. Proiectul propune identificarea punctelor tari și a punctelor slabe ale unui *ipotetic demers de implementare* a noilor instrumente în activitatea curentă de formare de specialiști în cele patru domenii de studii. Vor fi discutate și posibilele amenințări și provocări din partea mediului competițional tot mai intens în domeniul pregătirii de nivel superior.

Pornind de la rezultatele analizelor făcute la nivel de domeniu de studii, de la cercetarea comprehensivă a percepțiilor și actorilor de pe piața muncii, de la pachetele de instrumente de management al calității la nivel de program de studii, dar și de la dezbaterile și propunerile provenite din organizarea meselor rotunde în cele 20 de facultăți direct implicate în proiect, echipa de experți-cheie va propune ARACIS și universităților românești completarea actualiei metodologii de evaluare a programelor de studii cu standarde și indicatori de performanță care să reflecte mai fidel starea calitativă reală a conținutului procesului de predare-învățare.

Rezultatele activității de cercetare-proiectare, precum și sinteza dezbaterilor cu privire la oportunitatea implementării standardelor de calitate a formării și a planurilor-cadru în învățământul universitar de licență va fi prezentat într-o conferință de diseminare organizată la București în noiembrie 2009 cu participarea tuturor universităților interesate, a unor reprezentanți ai actorilor de pe piața muncii, precum și ai presei scrise și audio-vizuale.

Proiectul ia sfârșit pe 1 decembrie 2009.

Implementarea proiectului în primele nouă luni (decembrie 2008 – august 2009)

Activitatea 1: Pregătirea implementării proiectului a fost integral desfășurată în decembrie 2008, obținându-se toate rezultatele prevăzute în Oferta Tehnică, adică:

- Planul detaliat de implementare, agreat cu instituția beneficiară – ARACIS;
- Lista experților non-cheie implicați în proiect;
- Lista detaliată a responsabilităților alocate fiecărui expert-cheie și non-cheie;
- Descrierea detaliată a mecanismului de asigurare a calității procesului de implementare a proiectului;
- Planul de asigurare a durabilității proiectului.

Activitatea 2: Lansarea și promovarea proiectului are menirea de a asigura vizibilitatea proiectului pe tot parcursul procesului de implementare prin organizarea unor activități specifice de promovare și diseminare. Odată cu prezentarea Planului detaliat de implementare, ARACIS a agreat și un prim rezultat al activității 2:

- *Planul de promovare și diseminare a obiectivelor și a rezultatelor proiectului.*

În a doua jumătate a lunii ianuarie 2009, cu acordul ARACIS a avut loc:

- *Conferința de presa de lansare a proiectului*, la care au participat atât reprezentanți ai presei centrale cât și invitați din instituțiile și universitățile direct implicate în proiect.

Promovarea proiectului a continuat și în lunile următoare fie prin afișarea de informații și solicitări de răspunsuri la bateriile de chestionare lansate pe paginile web ale Prestatorului www.cedu.ro și ale beneficiarului www.aracis.ro fie prin prezentarea proiectului de către team leader în cadrul unor evenimente organizate de asociații studențești sau profesionale, respectiv, în cadrul unei conferințe internaționale organizate de ACPART.

Această activitate va continua lună de lună până la finalizarea proiectului.

Cu prilejul primei reuniuni a Comitetului de Coordonare a proiectului din 09.03.2009, s-a constatat că s-a omis remiterea spre OPCP a documentației necesare pentru aprobarea listei experților non cheie selectați în proiect. Până la obținerea pe data de 13.04.2009 a Ordinului OPCP de aprobare a listei celor 64 de experți universitari și de anchete sociologice, activitățile proiectului au fost limitate la analiza unor variante preliminare ale metodologiilor de realizare a activităților 3 și 4 descrise mai jos.

Echipa de management al proiectului a luat măsuri de reprogramare a subactivităților încât să se asigure respectarea scrupuloasă a termenelor de încheiere a activităților 3 și, respectiv, 4, așa cum au fost acestea prevăzute în Planul inițial de implementare.

Activitatea 3: Realizarea unor studii comprehensive privind situația actuală a furnizorilor de învățământ superior a presupus identificarea principalelor *caracteristici de conținut* ale programelor de studii universitare din patru domenii: *inginerie mecanică, drept, calculatoare și tehnologia informației, științele comunicării*, din perspectiva relevanței acestora pentru piața muncii. Activitatea s-a derulat pe parcursul lunilor aprilie și mai 2009 și **s-a încheiat la termenul stabilit** (31.05.2009) prin obținerea tuturor rezultatelor enunțate în Raportul inițial și în Planul detaliat de implementare, respectiv:

- Lista universităților implicate în proiect, câte 5 pentru fiecare dintre domeniile selectate în proiect și aprobate de Comitetul de Coordonare al Proiectului;
- Un ghid de evaluare agreat de ARACIS;
- Echipe de experți evaluatori pregătite pentru a aplica metodologia și instrumentele de evaluare internă și externă a programelor de studii din cele patru domenii;
- Un document de planificare a procesului de evaluare internă și externă agreat cu universitățile;
- Douăzeci de rapoarte de evaluare internă și, respectiv, externă, aferente celor douăzeci de facultăți (departamente) evaluate;
- Patru rapoarte de evaluare sintetice, câte unul pentru domeniile inginerie mecanică, drept, calculatoare și tehnologia informației și științele comunicării.

Activitatea 4: Identificarea nevoilor de competențe și calificări existente pe piața muncii a fost concepută ca o succesiune a următoarelor sub-activități realizate în perioada aprilie – mai 2009:

- anchetă sociologică prin chestionar cu angajatori de forță de muncă, urmărind opiniile și nevoile exprimate de aceștia cu privire la pregătirea absolvenților din cele patru domenii;
- anchetă sociologică prin interviu cu angajatori de forță de muncă, urmărind opiniile acestora cu privire la performanța sistemului educațional în formarea competențelor necesare;
- anchetă sociologică prin chestionar cu reprezentanți ai agențiilor de recrutare și plasare a forței de muncă, urmărind opiniile și nevoile exprimate de aceștia cu privire la pregătirea absolvenților din cele patru domenii;
- anchetă sociologică prin chestionar cu absolvenți din ultimii cinci ani ai instituțiilor de învățământ superior din România, urmărind opiniile și nevoile exprimate de aceștia cu privire la eficacitatea pregătirii universitare din cele patru domenii;
- realizarea a cinci focus-grupuri cu absolvenți din ultimii cinci ani ai instituțiilor de învățământ superior din România, urmărind opiniile și nevoile exprimate de aceștia cu privire la eficacitatea pregătirii universitare din cele patru domenii;
- anchetă sociologică prin interviu cu reprezentanți ai asociațiilor profesionale din cele patru domenii, urmărind opiniile și nevoile exprimate de aceștia cu privire la pregătirea absolvenților și capacitatea lor de inserție profesională.

Ulterior colectării și analizei datelor cantitative și calitative, rezultatele acestor cercetări au fost integrate într-un studiu privind percepțiile și opiniile pieței forței de muncă față de absolvenții programelor de studii din cele 4 domenii, precum și exigențele percepute de absolvenți din partea angajatorilor ca factori de condiționare a unei mai bune angajabilități pe piața muncii.

Toate **rezultatele activității 4**, inclusive “*Studiul comprehensiv privind adaptabilitatea și inserția absolvenților de învățământ superior pe piața forței de muncă*” din perspectiva actorilor-cheie investigați, **au fost obținute la termen** (03.06.2009), cu respectarea parametrilor cantitativi și calitativi ai cercetării bazate pe anchete de opinie sau pe dialog cu subiecții intervievați.

Membrii Comitetului de Coordonare a Proiectului prezenți la reuniunea de raportare de la sfârșitul celui de al doilea trimestru de implementare din 10.06.2009 au constatat că realizarea proiectului respectă termenele prevăzute în Planul Detaliat de Implementare inițial convenit cu beneficiarul acestei cercetări.

Activitatea 5: Elaborarea standardelor de calitate și a programelor-cadru pentru studii universitare (de licență) în cele patru domenii a presupus numirea – cu avizul beneficiarului de proiect – ARACIS – a celor patru grupuri de experți universitari chemați să conceapă aceste instrumente de management al calității cu luarea în considerare a opiniilor și așteptărilor principalelor categorii de actori de pe piața muncii înalt calificate. Echipa de management a proiectului a asigurat instruirea grupurilor de experți și coordonarea pe tot parcursul elaborării seturilor de standarde de conținut, a programelor-cadru și a programelor analitice ale disciplinelor specifice fiecărui domeniu de studii, astfel încât rezultatele tangibile ale activității 5 să fie ușor inteligibile. A fost asigurată multiplicarea seturilor de instrumente noi care asigura adaptarea activă a ofertei universitare la cerințele pieței muncii.

Urmează difuzarea informației către cele 20 de facultăți direct implicate în proiect, precum și către alte 60 de facultăți din diverse universități de stat sau private, pentru a putea evalua, în cadrul activității 6 viabilitatea rezultatelor proiectului și perspectiva generalizării aplicării acestor instrumente de către toate universitățile românești (la realizarea evaluărilor interne de programe de studii) și de către ARACIS (în evaluarea externă a acestora).

Toate termenele prevăzute în Planul Detaliat de Implementare a Proiectului au fost respectate la data realizării acestui raport (sfârșitul celei de a noua luni de implementare).

La fiecare două luni, Comisia de Asigurare a Calității derulării proiectului s-a întrunit și a constatat că au fost respectate cerințele cantitative și calitative cu privire la rezultatele activităților derulate.

Datorită dialogului permanent dintre Prestator și Beneficiar, toate detaliile de implementare au fost discutate și avizate la timp, astfel încât echipa de sprijin logistic să poată întreprinde măsurile de natură administrativă, logistică și financiară pentru îndeplinirea corespunzătoare a activităților programate.

Finalitatea proiectului de care beneficiază ARACIS

În următoarele trei luni, proiectul se concentrează pe discutarea viabilității rezultatelor proiectului, pe testarea aplicabilității lor și pe diseminarea la nivel național a rezultatelor cercetării.

Standardele de calitate a conținutului și programele-cadru pot deveni pentru instituția beneficiară a proiectului – ARACIS instrumente noi ale procesului de evaluare externă, care modernizează actuala metodologie, o aliniază la cele mai performante metodologii aplicate la ora actuală în spațiul european și împacă exigențele evaluării externe cu nevoia de a se respecta autonomia universitară și inițiativa de ajustare flexibilă a planurilor de învățământ la cerințele dinamice ale pieței muncii pentru absolvenții de învățământ superior.

**Profesor universitar dr. Mihai Korka
Team leader al proiectului**